

Περί Θείας Λειτουργίας (Οφείλει περί του λαού και περί εαυτού προσφέρειν))

Θρησκεία / Πνευματική Ζωή

Πρωτοπρεσβύτερος Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Δρ. Θεολογίας

«Και διά την ασθένειαν οφείλει, καθώς περί του λαού, ούτω και περί εαυτού προσφέρειν υπέρ αμαρτιών» (Έβρ. 5,3), «Κάθε αρχιερέας έχει κι ο ίδιος ανθρώπινες αδυναμίες και εξαιτίας τους είναι υποχρεωμένος να προσφέρει, όπως για τον λαό, έτσι και για τον εαυτό του, θυσίες για την συγχώρηση τω αμαρτιών».

Στις δύσκολες ημέρες που διερχόμαστε, εκτός των άλλων, ένα ερώτημα που δεν έχει εύκολη απάντηση, αναφύεται στις σκέψεις και τις καρδιές όλων: είναι τα μυστήρια της Εκκλησίας ατομικές υποθέσεις ή γεγονότα που πρέπει να συμπεριλαμβάνουν το σώμα του Χριστού, έστω και με αντιπροσωπευτική παρουσία; Η θεία λειτουργία τελείται από τον επίσκοπο ή τον ιερέα μόνο ή χρειάζεται και έναν εκπρόσωπο του λαού (έναν ψάλτη, έναν επίτροπο, έναν νεωκόρο, μία γυναίκα, έναν άντρα, ένα παιδί, έναν μοναχό, μια μοναχή);

Η συζήτηση έρχεται να ενταθεί καθώς φτάσαμε στην Κυριακή της

Σταυροπροσκυνήσεως, στην οποία η Εκκλησία μας θέτει εν μέσω του ναού και εν μέσω του κόσμου τον Τίμιο Σταυρό για να πάρουμε δύναμη, να τον προσκυνήσουμε και να θυμηθούμε ότι η ζωή μας προϋποθέτει τον σταυρό πριν έρθει η ανάσταση. Η Εκκλησία μας ακόμη ορίζει να διαβάζεται ένα απόσπασμα από την επιστολή του αποστόλου Παύλου προς τους Εβραίους, στο οποίο επισημαίνεται ότι ο ηγέτης της ιουδαϊκής κοινότητας, ο αρχιερέας, κάθε χρόνο προσέφερε εισερχόμενος στα Άγια των Αγίων μία θυσία εξιλαστική, με την προσφορά ζώων, με το αίμα των οποίων ράντιζε τον λαό. Αυτή την θυσία την προσέφερε και για τον εαυτό του, για τις δικές του δηλαδή αμαρτίες, και γι' αυτές του λαού του. Βεβαίως, στην Καινή Διαθήκη την θυσία αυτή την προσέφερε άπαξ ο Χριστός ως ο Μέγας Αρχιερέας της ανθρωπότητας. Δεν ήταν θυσία ζώων, αλλά του ίδιου του εαυτού Του. Δεν την προσέφερε γιατί ο ίδιος είχε αμαρτίες. Την προσέφερε για τις δικές μας αμαρτίες.

Κάθε φορά που τελείται η θεία λειτουργία ο επίσκοπος ή ο ιερέας εις τύπον Χριστού τελούν την αναίμακτο πλέον θυσία, διότι στον Γολγοθά έγινε η θυσία του αίματος πάνω στον σταυρό, ενώ τώρα μεταβάλλεται ο άρτος και ο οίνος σε σώμα και αίμα Χριστού, Σταυρωμένου και Αναστημένου, κατά τον τρόπο του μυστηρίου. Κάθε φορά που τελείται θεία λειτουργία ο επίσκοπος ή ο ιερέας την προσφέρουν και για τις δικές τους αμαρτίες και για τις αμαρτίες του λαού, καθότι ο επίσκοπος ή ο ιερέας είναι ως «εις», ένας εκ του λαού, ο επικεφαλής του, χωρίς να εξαιρούνται όμως από την φθορά της ανθρώπινης φύσης, την αποτυχία της να επιλέξει την ζωή με τον Θεό «κατά πάντα» και «διά πάντα». Ο επίσκοπος και ο ιερέας είναι απαραίτητοι για την τέλεση της λειτουργίας, διότι συνεχίζουν το

έργο του Χριστού και των Αποστόλων. Αλλιώς θα εκπίπταμε σε μία μορφή προτεσταντισμού, όπου η ιερωσύνη είναι γενική μόνο και δεν έχει μυστηριακό, χαρισματικό χαρακτήρα. Είναι αυτονόητο ότι ο επίσκοπος και ο ιερέας θα κριθούν ξεχωριστά, προσωπικά, για τις δικές τους αμαρτίες, για το αν αξιοποίησαν το επιπλέον χάρισμα που τους δόθηκε, αυτό όμως δεν καταργεί την σημασία της παρουσίας τους στην εκκλησιαστική ζωή!

Η θεία λειτουργία είναι εκκλησιαστικό γεγονός, διότι η Εκκλησία συμπεριλαμβάνει όλη την ανθρωπότητα. Εκπρόσωπος της ανθρωπότητας είναι ο επίσκοπος ή ο ιερέας. Η θεία λειτουργία έχει νόημα, έχει τελεστεί ακόμη κι αν κανείς δεν έχει κοινωνήσει, διότι εντός της συμπεριλαμβάνεται όλη η Εκκλησία και αυτό ομολογείται όταν η ευχή είναι «υπέρ του σύμπαντος κόσμου», η προσφορά της θυσίας είναι «υπέρ της οικουμένης, της αγίας καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας, της από περάτων έως περάτων της οικουμένης», είναι «υπέρ των ζώντων και των τεθνεώτων», είναι «υπέρ των αγίων», ακόμη και «υπέρ της Θεοτόκου», παρότι αυτοί προσεύχονται και μεσιτεύουν για μας. Επομένως, παρόντες και απόντες, ζώντες και τεθνεώτες συμπεριλαμβάνονται στην θεία λειτουργία.

Όμως υπάρχει κι ένας λόγος του Χριστού που μας βοηθά να κατανοήσουμε και μιαν άλλη αλήθεια: όπου «εισί δύο ή τρεις συνηγμένοι εις το εμόν όνομα, εκεί ειμί εν μέσω αυτών» (Ματθ. 18,20). Ο επίσκοπος ή ο ιερέας μπορούν να τελέσουν την θεία λειτουργία, όταν για λόγους ανάγκης δεν είναι κανείς λαϊκός, αλλά αυτό δεν είναι το σωστό. Γι' αυτό και οι ευχές της θείας λειτουργίας είναι γραμμένες σε πρώτο πληθυντικό πρόσωπο, ιδίως αυτή που προηγείται του «Πάτερ ημών» και είναι η προπαρασκευαστική για την συμμετοχή στην θεία κοινωνία. Αν υπάρχει κάποια αναγκαστική κατάσταση που δεν επιτρέπει την παρουσία πιστού, γεγονός μεγάλης θλίψης, ο επίσκοπος και ο ιερέας οφείλουν να έχουν εξασφαλίσει ότι, έστω και αργότερα, ένας ακόμη πιστός θα κοινωνήσει ή και σε χρόνο που δεν συνδέεται καθόλου με την τέλεση της θείας λειτουργίας.

Αυτό έρχεται να μας το υπενθυμίσει και μία άλλη εκκλησιαστική πράξη. Ότι η Εκκλησία εκ της παραδόσεώς της διαφυλάττει θεία κοινωνία, άγιον άρτο εμβαπτισμένο, τόσο κατά την περίοδο της μεγάλης Τεσσαρακοστής, όσο και καθόλο τον χρόνο στο αρτοφόριο της αγίας τραπέζης, ώστε οι χριστιανοί να μεταλαμβάνουν ακόμη κι αν δεν γίνεται θεία λειτουργία. Ιδίως οι ασθενούντες και ετοιμοθάνατοι, όταν το ζητήσουν, κοινωνούν. Αυτό δείχνει ότι για την Εκκλησία η θεία ευχαριστία, η θεία κοινωνία, ο σκοπός δηλαδή για τον οποίο τελείται η λειτουργία, δεν περιορίζεται χρονικά, κατά την ώρα του μυστηρίου, αλλά επεκτείνεται κάθε στιγμή της ζωής μας, αρκεί ο άνθρωπος να το ζητήσει.

Η θεία λειτουργία, επομένως, είναι πράξη θυσίας και αγάπης και προσφοράς, στην οποία ο Χριστός είναι ο ίδιος ο «προσφέρων και προσφερόμενος και προσδεχόμενος και διαδιδόμενος», αλλά συμμετέχει μαζί του και ο άνθρωπος, διότι αυτός καλείται να κοινωνήσει. «Ιδιωτική» θεία λειτουργία, με την έννοια ότι κάποιος ζητά από τον επίσκοπο ή τον ιερέα να τελήσει την λειτουργία μόνο γι' αυτόν ή τους οικείους του, δεν νοείται, διότι εκ της φύσεώς της η θεία λειτουργία είναι για όλους. Όμως γίνεται ιδιαίτερη αναφορά σ' αυτήν για όσους προσκομίζουν τα δώρα και υπέρ των προσεκόμισαν, κάτι που δείχνει ότι η Εκκλησία συγκαταβαίνει στην ανάγκη του ανθρώπου κάποια στιγμή να ζητήσει πιο πολύ για τον εαυτό του την χάρη του Θεού, εντός όμως της κοινότητας.

Στις δύσκολες ημέρες που διερχόμαστε χρειάζεται να κατανοήσουμε ότι η τέλεση της θείας λειτουργίας, έστω και σε έναν ναό ή σε ένα μοναστήρι, ακόμη και χωρίς την φυσική παρουσία των πιστών, με μόνο έναν εκ του λαού, είναι ευλογία και χρέος της Εκκλησίας. Ζούμε μία περίοδο σταύρωσης της πίστης. Μπορεί, χάριν της αγάπης για τον πλησίον, να υπομένουμε. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η καρδιά μας το δέχεται. Ας παρακαλούμε τον Θεό να μας συγχωρήσει για τις αμαρτίες μας, ας μη λησμονούμε ότι όλοι μας εμπίπτουμε στην φθορά της φύσης, ας κάνουμε υπομονή και προσευχή και ας ποθούμε ό,τι στερούμαστε, χωρίς όμως να ωραιοποιούμε την κατάσταση.

themistoklismourtzanos.blogspot.com

<https://bit.ly/2QRTHA0>